

ПРОБЛЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАЧУЩОСТІ ВЛАСНИХ ДОСЯГНЕНЬ МОЛОДІ ПІСЛЯ ПЕРЕХОДУ З СОЦІАЛЬНОГО ПРОСТОРУ У ВІРТУАЛЬНИЙ

Коротіна Л.К.

Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Покровський А.М.

Харківський національний університет радіоелектроніки

6166, Харків, просп. Науки, 14, каф. філософії, тел. (057)702-14-65

e-mail: liliia.korotina@nure.ua

The formation of judgments about oneself and one's own achievements is significantly influenced by his understanding of external reactions to his actions. In adolescence, a person goes through the stage of identity challenge, and after the transition to the virtual space, a situation occurs when the process and the result of assessing his achievements undergo certain changes. The virtual space, from one side, will give to adolescent more freedom in the choice of standards for comparison, but from the other, it can lead to the situation, where the adolescent does not manage to independently determine the level of his achievements and does not understand at what stage of development in a certain area he is now.

Одним з фундаментальних процесів, що притаманні сучасному суспільству, є стрімкий процес заміщення традиційних форм комунікації новими, породженими стрімким розвитком інформаційних технологій. Соціальні комунікації інтенсивно переходять в он-лайн. Про це свідчить статистика: у період з 2008-го по 2020 рік кількість активних користувачів Facebook збільшилась зі 100 мільйонів до майже 2,8 мільярдів [1], а кількість активних користувачів Instagram у 2018 році досягла 1 мільярд [2].

Проте простір інтернет-комунікації має певну специфіку, яка полягає у значній послабленості структурної зв'язності комунікативного простору, що значною мірою деформує традиційні моделі не тільки спілкування, але й ототожнення суб'єктом себе, свого місця в комунікативному просторі. Особливої гостроти такі деформації набувають у ситуації, коли до комунікації залучаються підлітки, що знаходяться у найбільш вразливому стані. Це зумовлено специфічною кризою соціалізації та пов'язаними із нею об'єктивними труднощами самоідентифікації та, як наслідок, усвідомлення та оцінювання особистих досягнень. Але для такого розуміння необхідною є наявність певного життєвого досвіду, більш-менш сталої ідентичності, певного життєвого проекту.

На формування суджень про себе та свої досягнення значно впливає особистісне розуміння зовнішніх реакцій на активність самого суб'єкта. До того ж особистість оцінює свої можливості та досягнення виходячи з контексту, в якому знаходиться. Цей контекст значною мірою обумовлюється соціальною диспозицією як сукупністю наявних статусних позицій у межах певних формальних та неформальних груп. Саме

виходячи з цієї диспозиції особистість виробляє суб'єктивний «образ себе» та уявлення про навколишню реальність, які виконують функцію своєрідної «точки відліку». Найвні у навколишньому культурному полі цінності, нормативи, стандартні мотивації задають певний горизонт досягнень. Таким чином, у суб'єктивному уявленні виникає відносно стійка система координат, у межах якої особистість має можливість приймати рішення щодо своїх дій та оцінювати свої досягнення. В таких обставинах процес порівняння своїх результатів з результатами інших відбувається у доволі чітко визначеному просторі можливостей, цілей.

Однак у віртуальному просторі звичні соціальні орієнтири втрачають свою стійкість. Це обов'язково призводить до спроб їх відновити чи заново відбудувати. Виникає потреба у нових орієнтирах чи суб'єктах порівняння, без яких стійкі уявлення про себе та своє місце у комунікативному просторі є неможливими. Але у соціальних мережах статус окремого учасника не пов'язаний безпосередньо з його наочними повсякденними статусами – віком, статтю, визнаними рівнями компетенції. Саме це і є одним з головних факторів, що зумовлює інтерес підлітків до цього типу комунікації. Проте таке принципове скорочення соціальних дистанцій, що значно полегшує пошук референтних груп, однодумців та професіональних спільнот, мінуючи всі традиційні перепони, водночас містить у собі й потенційні загрози [3].

У неструктурованому комунікативному просторі підліток стикається з великою кількістю видатних суб'єктів. Але їх активність та досягнення позбавлені структурної єдності. Імітацію складно відрізнити від реального успіху. Це обумовлює зовсім різні наслідки: від повної апатії, що є наслідком нерозуміння справжніх дистанцій та шляхів досягнення, до повної ж зневаги успіхом інших, що породжена тим же нерозумінням складності тих зусиль, що призвели до певного успіху. Наслідком такого неадекватного відображення буде й неадекватна самооцінка.

Таким чином, сучасні віртуальні комунікативні простори, безумовно, надають великі можливості, знімають більшість традиційних соціальних перепон. Тобто це – комунікативна свобода. Проте така свобода потребує не меншої відповідальності, яка може ґрунтуватись лише на компетенції.

Перелік посилань

1. Number of monthly active Facebook users worldwide as of 4th quarter 2020.
URL: <https://cutt.ly/Hzet8ov> (дата звернення: 04.03.2021).
2. Number of monthly active Instagram users from January 2013 to June 2018.
URL: <https://cutt.ly/Vzeyrvf> (дата звернення: 04.03.2021).
3. Покровский А.Н. Некоторые аспекты положения личности в социальном пространстве информационного общества. // Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна. Серія «Теорія культури і філософія науки» – Харків, 2014. – № 1092.